

ULTRALJUDSSCREENINGAR UNDER GRAVIDITETEN

Kvinnokliniken, Barnmorskeinstitutets sjukhus, Jorvs sjukhus

Bästa blivande mamma

Syftet med undersökningarna av gravida på mödrarådgivningen och moderskapspolikliniken är att konstatera om graviditeten har fortskridit normalt samt få information om eventuella riskfaktorer. Varje gravid kvinna hoppas att fostret utvecklas normalt och att barnet är friskt när det föds. Tyvärr är det inte alltid så. Avvikelse kan konstateras genom fosterundersökningar, men det finns också många avvikelser och sjukdomar som **inte** kan utredas genom screeningundersökningar.

Du har möjlighet att delta i två ultraljudsundersökningar under din graviditet. De här undersökningarna utförs av en barnmorska. Båda undersökningarna är frivilliga och avgiftsfria. På rådgivningen får du även information om undersökningarna.

1. Ultraljudsundersökning under tidig graviditet och sållning av kromosomavvikelse

Ultraljudsundersökningen under tidig graviditet utförs på moderskapspolikliniken av en specialutbildad barnmorska under graviditetsvecka **11+0–13+6**, antingen vaginalt eller från utsidan av buken. Vid undersökningen får man veta antalet foster och man kan bedöma hur länge graviditeten har varat noggrannare än bara utgående från tidpunkten för den senaste menstruationen. Dessutom kan man mäta nacksvullnaden och undersöka fostrets generella anatomi. En förstorad nacksvullnad kan betyda ökad risk för kromosomavvikelse eller missbildning.

Den vanligaste kromosomavvikelsen är 21-trisomi eller Downs syndrom. Sållning av Downs syndrom görs i första hand genom **kombinationsscreeningen vid tidig graviditet**, där man beaktar moderns ålder, fostrets nacksvullnad och blodprovets resultat. Med den här testen kan vi också räkna risken för den ovanligare trisomi 18, dvs. Edwards syndrom; du får risksiffrorna för båda sjukdomar på samma gång.

I denna metod tar man ett blodprov från modern under graviditetsvecka 9–11 och mäter fostrets storlek (hjässa till stjärt) och nacksvullnad genom en ultraljudsundersökning under graviditetsvecka 11–13+6. Om du deltar i kombinationsscreeningen ska du besöka laboratoriet före den egentliga ultraljudsundersökningen. Eftersom ultraljudsundersökningen kan visa en avvikelse i hur länge graviditeten varat jämfört med den varaktighet som beräknats utgående från menstruationen är den bästa tidpunkten att besöka laboratoriet då 10 graviditetsveckor har fullbordats. Kombinationsscreeningen hittar mer än 80 % av ovan nämnda kromosomavvikelser.

Stora och svåra missbildningar kan synas redan vid den här undersökningen. Om man hos fostret konstaterar en markerad nacksvullnad eller missbildning, får du information om saken och vid behov ordnas fortsatta undersökningar¹.

Om kombinationsscreeningen inte kan genomföras kan man i andra hand sålla för Downs syndrom genom **serumscreening vid graviditetsvecka 15–16+6**.

Resultatet av sållningen av kromosomavvikelser meddelas dig per brev. Om resultatet av sållningen visar en förhöjd risk kontaktas du direkt av Kvinnoklinikens Fosterdiagnostiska enhet per brev eller telefon.

2. Ultraljudsundersökning av fostrets anatomi

En ultraljudsundersökning av fostrets anatomi görs på moderskapspolikliniken av en specialutbildad barnmorska under graviditetsvecka **19–21** från utsidan av buken. I denna undersökning kan man konstatera cirka tre av fyra betydande anatomiska avvikelser hos fostret. Ibland kan man i undersökningen också konstatera så kallade mjuka markörer, som innebär en något ökad risk för kromosomavvikelse. Om det i ultraljudsundersökningen misstänks avvikelser styrs modern till fortsatta undersökningar¹.

¹ Fortsatta undersökningar angående ultraljudsundersökningar

Om man misstänker något avvikande i ultraljudsundersökningarna, har föräldrarna möjlighet att diskutera med en specialläkare om avvikelens betydelse och om fortsatta undersökningar vid Kvinnoklinikens Fostermedicinska center på HUCS. Om de fortsatta undersökningarna (ultraljudsundersökning gjord av en specialläkare, eventuellt undersökning av moderkakan eller fostervattnet) bekräftar att fostret har en utvecklingsstörning, klargörs dess typ och betydelse för barnets hälsa för föräldrarna så noggrant som möjligt. Då kan familjen förbereda sig inför födseln av ett sjukt barn, eller låta avbryta graviditeten, vilket enligt finsk lag är möjligt ända till 24 graviditetsveckan.

Undersökningen av fostrets anatomi kan man också göra senare, under graviditetsveckorna 24-26, men då är det inte längre möjligt att göra abort, även om man hos fostret skulle upptäcka en svår missbildning.

Allmänt

Det har reserverats 30 minuter för ultraljudsundersökningarna. Det är ont om parkeringsplatser vid enheterna, vilket vi ber er beakta när ni anländer till undersökningarna. Vi rekommenderar användandet av allmänna fortskaffningsmedel.

Du kan ta med dig din partner/stödperson, men barn får inte vara närvarande vid undersökningssituationen, eftersom en korrekt utförd undersökning kräver koncentration och arbetsro.

I del av riskgraviditeter ultraljudsscreening utförs av specialist, då besöket är avgiftsbelagd.

Kontaktuppgifter

Kvinnokliniken Gynekologisk och mödrapoliklinik PB 140, 00029 HNS (Haartmansgatan 2, Helsingfors)	Barnmorskeinstitutets sjukhus Gynekologisk och mödrapoliklinik PB 610, 00029 HNS (Sofielundsgatan 5, Helsingfors)	Jorvi sjukhus Gynekologisk och mödrapoliklinik PB 800, 00029 HNS (Åbovägen 150, Esbo)
Tel. (09) 471 72854 (09) 471 72930 Telefax (09) 471 74808	Tel. (09) 471 65200	Tel. på tisdag och torsdag (09) 471 83202